

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح تقویت مرزبانی جمهوری اسلامی ایران»
(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

«طرح تقویت مرزبانی جمهوری اسلامی ایران» با هدف مدیریت واحد و یکپارچه مرزها و ضرورت کنترل و مراقبت از آنها از حیث تهدیدات احتمالی و برقراری نظم و امنیت بیشتر در مرزها، تدوین نظام جامع امنیت مرزی متناسب با نوع و دامنه تهدیدات در مناطق مرزی به عنوان یکی از سازوکارهای توسعه دفاع همه جانبه از تمامیت ارضی ارائه گردید. طرح مزبور برای نخستین بار در مجلس هشتم در تاریخ ۱۳۸۷/۱۰/۲۲ اعلام وصول گردید که باتوجه به ایرادات شورای نگهبان به مصوبه مجلس، در دوره مذکور به سرانجام نرسید.

طرح مزبور مجدداً در مجلس نهم مورد پیگیری قرار گرفت و مجلس با انجام اصلاحاتی در مصوبه سابق خود در مقام رفع ایرادات شورای نگهبان برآمد. لکن شورای نگهبان مجدداً برخی از ایرادات سابق خود را نسبت به مصوبه اصلاحی کماکان باقی دانست.

حال کمیسیون محترم در دوره اخیر برای مرتبه سوم طرح مذکور را در دستور کار خود قرار داده است. لذا در این گزارش به بررسی ایرادات باقی مانده شورای نگهبان و امکان رفع آنها پرداخته می شود.

بررسی ایرادات شورای نگهبان

۱. مطابق بند نخست از اظهار نظر شورای نگهبان، ایراد مندرج در نظر سابق این شورا، نسبت به ماده (۳) کماکان باقی مانده است. براساس ایراد مذکور، باتوجه به وظایف و اختیاراتی که در مصوبه برای «شورای مرز» در نظر گرفته شده است، شورای مزبور از جمله شوراهای فرعی شورای عالی امنیت ملی مقرر در اصل یکصد و هفتاد و هشتم قانون اساسی به شمار می آید و تصویب تشکیلات آن توسط مجلس شورای اسلامی با توجه به ذیل اصل مذکور، مغایر این اصل از قانون اساسی شناخته می شود. همچنین شورای نگهبان ایرادات مندرج در بند بعدی اظهار نظر خود را نیز، مبنی بر ایراد وارده به ماده (۳) عنوان نموده است و در نتیجه رفع ایراد ماده (۳)، رافع ایرادات مذکور در این اظهار نظر شورای نگهبان نیز خواهد بود.

توضیح آنکه مطابق اصل یکصد و هفتاد و هشتم قانون اساسی شورای عالی امنیت ملی می تواند به تناسب وظایف خود شوراهای فرعی از قبیل شورای دفاع و شورای امنیت کشور را تشکیل دهد که حدود اختیارات و وظایف این شوراها را قانون معین می کند، لکن تشکیلات آنها باید به تصویب شورای عالی برسد.

همان گونه که مشاهده می شود مطابق اصل مذکور ایجاد شوراهای فرعی و تشکیلات آنها، به خود شورای عالی امنیت ملی محول گردیده و صرفاً تعیین حدود و اختیارات و وظایف آنها به قانونگذار سپرده شده است. لذا مادامی که در مصوبه مجلس محترم، وظایفی برای «شورای مرز» در نظر گرفته شده باشد که ناظر به وظایف شورای عالی امنیت ملی باشد، اولاً اصل ایجاد چنین شورایی باتوجه به اصل یکصد و هفتاد و هشتم قانون اساسی

مشخصات طرح

دوره نهم - سال اول
(این ثبت در دوره دهم
به شماره ۴ اعلام
وصول شده)

شماره ثبت:

۹

شماره چاپ:

۱۳

تاریخ چاپ:

۱۳۹۱/۳/۲۴

معاونت پژوهش های
سیاسی - حقوقی
دفتر: مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲-۲۴۰۱۲۴۸۰

تاریخ انتشار:

۱۳۹۵/۵/۱۹

صرفاً برعهده خود شورای عالی امنیت ملی می‌باشد، ثانیاً تشکیلات آن می‌بایست به تصویب شورای عالی امنیت ملی برسد که مصوبات آن نیز به تأیید مقام معظم رهبری می‌رسد و ثالثاً پس از ایجاد چنین شورایی در شورای عالی امنیت ملی، مجلس شورای اسلامی صلاحیت تعیین وظایف و صلاحیت‌های این شورا را خواهد داشت.

۲. سومین بند از ایرادات شورای نگهبان نسبت به مصوبه اصلاحی، ناظر بر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی و داشتن بار مالی برخی مواد طرح حاضر (ماده (۵) و مواد (۱۳) و (۱۴)) می‌باشد. در این خصوص موارد ذیل قابل پیشنهاد است:

بار مالی تبصره ماده (۵) ناظر به الزام دولت به پیش‌بینی اعتبارات جهت تملک اراضی زراعی و مورد نسق زارعین در بودجه‌های سنواتی است. در این رابطه پیشنهاد می‌شود ماده (۵) به شرح ذیل اصلاح گردد:

«هرگونه استفاده از اراضی و املاک مردم در حریم یا منطقه مرزی برای اجرای طرح‌های عمومی، عمرانی و نظامی، با رعایت «لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت» (مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷) بجز ماده (۴) آن، خواهد بود».

لازم به ذکر است استثنا نمودن ماده (۴) این قانون به دلیل ایراد شرعی است که شورای نگهبان نسبت به این ماده از لایحه فوق وارد نموده است.

باتوجه به اینکه ماده (۱۳) ناظر به حمایت قضایی و حقوقی از کارکنان مرزبانی ناجا است و در این خصوص «قانون حمایت قضایی از کارکنان دولت و پرسنل نیروهای مسلح» (مصوب ۱۳۷۶/۷/۲۹ مجلس شورای اسلامی) تا اندازه زیادی وافی به مقصود می‌باشد، پیشنهاد می‌گردد ماده مذکور حذف گردد.

ماده (۱۴) نیز باتوجه به اینکه، چارچوب چنین پرداخت‌های مقرر در این ماده، می‌بایست در قوانین و مقررات استخدامی تعیین گردد و ازسوی دیگر تأمین منابع مورد نیاز مستلزم پیش‌بینی طریق جدید جهت تأمین اعتبار می‌باشد، حذف آن مورد پیشنهاد می‌باشد. در غیر این صورت لازم است محل اعتبار جدیدی برای تأمین بار مالی مذکور پیش‌بینی گردد.

نتیجه‌گیری

«طرح تقویت مرزبانی جمهوری اسلامی ایران» که ابتدائاً در دوره هشتم مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده بود، به دلیل ایرادات متعدد و اساسی شورای نگهبان نسبت به مصوبه مجلس در این خصوص به سرانجام نرسید. طرح مزبور در دوره نهم مجلس نیز دنبال گردید و برخی از ایرادات آن در قالب اصلاح مصوبه مجلس هشتم مرتفع گردید، لکن ایراد اساسی شورای نگهبان نسبت به این طرح که ناظر به شورای مرزبانی و صلاحیت‌های این شورا بود، کماکان به قوت خود باقی ماند. حال کمیسیون محترم مجدداً طرح مزبور را جهت رفع ایرادات باقیمانده شورای نگهبان در دستور کار خود قرار داده است. مسئله اساسی که ناظر به این طرح وجود دارد این است که ابتدای آن بر روی شورایی قرار گرفته که به‌زعم شورای نگهبان از جمله شوراهای فرعی زیرمجموعه شورای عالی امنیت ملی قرار دارد و لذا مطابق اصل یکصدوهفتادوششم قانون اساسی مجلس نمی‌تواند چنین شورایی را ایجاد نماید، چراکه مطابق اصل مزبور، تشکیل چنین شوراهایی (فرعی) و همچنین تشکیلات آن، در صلاحیت شورای عالی امنیت ملی بوده و مجلس صرفاً می‌تواند در مقام تعیین حدود وظایف و صلاحیت برای چنین شوراهایی باشد. بنابراین رفع این ایراد شورای نگهبان که در بند «۱» و «۲» اظهار نظر شورای نگهبان انعکاس یافته است با رویکرد مصوبه موجود، چندان امکان‌پذیر نیست و نیاز به تغییرات اساسی دارد.

ایراد دیگر شورای نگهبان ناظر به مغایرت برخی از احکام طرح مزبور با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی است که با اصلاحات و پیشنهاداتی که در متن گزارش بدان اشاره گردید قابل رفع است.